Espaloian dago munduaren xilkoa

JOAKIN BALENTZIA

poesia Susa

Liburu honen salneurria: 3 € + BEZ.
Ordainketa egiteko, edo liburu gehiago eskuratzeko:
http://susa-literatura.com/ebook

© 1989 Joakin Balentzia
© edizio honena: Susa
cc-by-sa Creative Commons Aitortu Partekatu
http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.eu

Lehen edizioa paperean: 1989ko otsaila
Edizio hau: 2011ko ekaina

Susa: 317 posta kutxa / 20800 Zarautz
Adoain Aita 92 / 31015 Iruñea
Zubitalde 21 / 48195 Larrabetzu
Telefonoa: 943 83 26 55
Elektroposta: susalit@armiarma.com
Webgunea: http://susa-literatura.com

ESPALOIAN DAGO MUNDUAREN XILKOA?

Bai, hortxe dago amarekiko loturaren seinale, marka hori, edo zentrutzat hartzen den kontu hori, xilkoa, espaloian bertan, «zerrautsa eta odola garbituz gero». Zergatik ba? Egun batean otu zitzaidalako, eta oraingoan, poema bilduma honen izenburutzat hartu dudanez gero, nolabait azaldu behar dut. Gaur egun espaloietan aurkitzen dugu hiriko babeslekua, behin behinekoz bederen, oinezkoek, jende arruntak. Espaloietan lagunak bait ditugu hiriko mundu honetan, «zerrautsa eta odola garbituz gero», galtzada gehienez kotxeen eremua bait da, prozesio edo manifestazioak direlarik ezik (kotxea, hots: natura eta gizartearekiko oldakortasunaren sinbolo ageria). Poesia hartzen dut oraingoan lagunen arteko solasaldi berezi bat bezala, gaur nahiko kulturkontrako balore dena: hauxe da niretzat munduaren xilkoa, lagunekin lotzen nauen lokarriaren marka, espaloian dagoena, babesaren antzekoa.

Hemen aurkitu ditzakezun poemak amorraziozko-gerrazko, amodiozko eta erotasunari buruzkoak sailkatu ditut, eta bestetzu ere badira; denetarikoak beraz. Nobela eta poema liburuetan ataleen izenburuak gustatzen zaizkit, eta erreportaia eta artikulu luzeetan tartekako azpitituluak ere bai. Horrela aukera dezakezu hobe nondik hasi eta ea pena merezi duen osoa irakurtzeak. Hemen ere parada bera du irakurleak, alegia, nahi duen lekutik hasi eta puska bat gustatzen bazaio liburuaren hasierari ekitea gero, nik emandako ordena bait du.

Izan ere, gerra eta amodioa, gorrotoa, amorrazioa eta sentiberatasuna, epika ere, agertzen dira non nahi poema hauetan, eta suizidio eta erotasunari buruzko manifestuak, eta natura iraungia, akitua, baina ez babesa bezala —«belardietako lamia, Natura / erakorkor eta beldurgarria»—, espaloian bait dago munduaren xilkoa, geurea behinik behin, lagunekiko lotzen gaituen lokarriaren marka hori, zentru hori eta babesa (babesen bat geratzen bazaigu dagoeneko).

UTZ NAZAZU PAKEAN

Utz nazazu pakean

Utz nazazu pakean,
ez etorri niregana istorio estrainioak
kondatzera,
badakidalako
nondik datozen jainko horiek,
hain anonimoak,
hain ederrak,
hain objektiboak.
Beren asmo asasinoak ezagutzen ditut,
erretorikaz mozorroturik,
hitz haundiak oihukatuz
heltzen direnean,
esaldi burrunbatsu bikainak
txoriak erotu
eta tximeletak izutzekoak.
Lainoa
eta herri honetako
lurtzoru malkartsua
ezagutzen ditut
eta ez dut malkorik behar
nire oinazea adierazteko.

Utz nazazu pakean,
ez etorri niregana istorio estrainioak
kondatzera
badakidalako
nondik datozen jainko horiek.

Torturapean egon naiz

Torturapean egon naiz,
kontzientziaren ezabatzea,
pertsona akitzea,
sufrimenduaren mamuak
hitz egiteko modua;
morea, gorria, beltza
dira koloreak,
torturaren koloreak.
Odolik gabe
egon naiz torturapean,
nire burua
txakurren eskuetan;
garrasika hasi nintzen,
atearen kontra
kolpeka
eta behin eta berriz
sartu zidaten
kimikazko fruitua
torturapean.

Lagunei dei egin nien,
heriotzaren beldur,
baina ez ziren agertu;
ezta heriotza ere.
Torturapean egon naiz,
sufrimenduaren mamuak
hitz egiteko modua.

Hildakoen artean izendatu ninduten

(«Epika garaiak ez dira iragan»)

Hildakoen artean izendatu ninduten,
asmo oroz, baina erabat okertu ziren,
hira berdez mozkortuak;
maiz gertatzen zaiela, nik uste,
kakatzazko pailazo horiei,
huskeria distiratsuak, produktu akituak
nazioarteko merkatuan iragarriz,
hogerlekoak lau pezetetan
saldu nahi dituzte ergel horiek.
Hemen inork sinestu dienik ez pentsa,
baina txantxa makina itzela egiten dute
deusetaz pentsatu, burua betetzekotan,
nahitaez, zama huts baten antzera.
Hildakoen artean izendatu ninduten
kontu irrigarri eta ilunak eginez.
Baina nirekin okertu ziren oro
sugandila goibel horiak, galduriko gatazkak
zibilizazio eta kulturaren garaipenak bezala
kondatzen dituzten agure adurti horiek.

Bestelako garaiak ziren,
baina inork ez gogoratu arren,
hemen ongi informatu gara eta
oraingoan ezagunak baditugu
beren zibilizazioaren egiazko aurpegierak.
Haurrek ere irakurtzen ikasi baino lehen
egia berri eta zaharrak aldarrikatzen dituzte,
datu aurkituen nabaritasunak
eskaintzen dienaz ozenki pentsatuz.
Hildakoen artean izendatu ninduten
jokalari kirten, arrakero arrunt horiek.
Urrezko iturrietan edan zuten, bai zera,
eta orain lehor eta pozointsuak daude.
Luzaro izorratu zituzten ene belardiak.
eta niri purtxileriak saldu nahi
kolonizaturiko «basati onei» bezala;
baina, hondarrean, nire benetako truke txanpona
erakutsi nien, hots, hodi ketsuak,
oihu airatsuak, mila ezpata zutik,
arbol lerdenak bezala,
bular mehatxagarriak, ez birginenak,
andraundi ergelenak ezta ere,
ahots latz eta kementsuzko sorginenak baizik.
Hildakoen artean izendatu ninduten

zakar horiek beren paperetan,
inperioko hizkuntzaz idatzita beti,
bizien munduko zerrendatik ezabatuz gero,
aise desagertuko nintzela pentsatuz.
Baina okertu ziren nirekin oro
jainkozko hiraren kudeatzaile trauskil horiek,
bortizkeria sainduaren apezak,
beren sastagaiak eta pistolak kontsakratuz,
goren sazerdote izartsuaren monagiloak,
beren jabearen ahots hutsak.
Bidaia luzea izan da geurea,
baina ziur izan buru jotzeko zorian gaudela,
pazientzia bait dugu gure uzten haztea
urtero ikusteko nahikoa,
esku geldietan ez itxaroteko modukoa, ordea.
Hildakoen artean izendatu ninduten
beren haunditasun eta batasun bortxatuaren
kalkuluak egiterakoan, lastozko mamuek;
baina okertu ziren behin eta berriz
umeei ere beldurtzen ez dieten fantasma horiek;
nire solasak iraun zuen inoiz baino biziago,
zanpatzen utzi ez zireneko mila hitzez egindakoa,
geure sekreturik barrukoenak elkarri aitortzeko,
egiarik gorrienak aldarrikatzen jarraitzeko,

jakintzaren adierazpide guztiak azaldu ahal izateko,
nire solasak iraun zuen;
hau da herri bonen kantua,
hildakoen artean izendatu zuten herria.

Suntsitua

Arrastorik utzi gabe suntsitu zen,
hegoaldeko mutil hura,
beltzaran eta pottoloa,
betaurrekodun eta bihotz pasionatua.

Ezin dugu erran jakintsuegia zenik,
baina bere amak, beltzarana bera,
baietz sinets zezala eta
bere lagunek ere maitatzeko nahikoa.

Egun hartan marea gorak
haren berri galdetu zuen
baina erantzunik ez.
Iragarritako orduan itsasoa jeitsi zen
goibel eta etsiturik.

Senide eta lagunak bere bila joan ziren
esperantza piskat mantentzekotan.
Haizeari eta hodeiei haren berri

itaunduz gero, beren bihotzetan aurkitu zuten
erantzuna.

Baina ezin zuten amorrazioa mugatu
eta norbaitek istorio estrainioak
asmatu zituen nonbait,
traizio eta azpilanetako kontu likitsak,
anaien artean, ahaztuak jadanik.

Gaur berriro ere itsasoak
marea gora guztietan
galdetezen du
hegoaldeko mutil beltzaran hartaz.
Arrastorik gabe suntsitu zen,
baina denok dakigu hil zutela
eta amorrazioa birpizten da
marea gorarekin batera.

Sinestea da kontua, amigo

Amaiera hori ez nuen espero,
egiatan, sinestea da kontua, amigo;
miseriaz inguraturik gaude eta
bonba da irtenbide bakarra,
diotenez, bonba leher bedi...
Baina ez zaitez haserre
kondatzen badizut
nire bizitzari buruzko zerbait,
pertsonalago,
hitzen prozesio trakets eta zorritsu hau
debotuki itxarotea dela eta.

Atzo jaio nintzen, nolabait errateko,
ez zait gustatzen publikoki kontatzea
betetzen ari naizen urteak,
dezentziaz;
ez zaizkit gustatzen
ez sumatzea ez kentzea,
bakarrik atsegin ditut asmatzea
egunero jalo naizela
eta bizi izan naizela ezabatzea

edo eta bizi izan ditudan gauzak;
ez dut oroitu nahi nonbait
niri inork ez errateko
zerbait biziturik izan denik,
edo ikusirik, igarririk, maitaturik.
Gaur eta egunero jaio
eta bizi nahi dudalako.

Mutiko bat nintzen
orain hogei urte eta oraintxe ere
jarraitzen dut izaten, amigo,
sinestea bait da kontua;
hemen ez dago joku antzutarako lekurik,
malko eta ardura ezgauzetarako aukerarik;
hori dena pisu haundiegikoa bait da,
burdinezko eta kakazko zama,
zera, ezin da edozeinengan
salbazioa itxaron;
hau gerra da,
eta nolako gerra badakizu,
zuk eta biok
elkar ulertzen dugu
geure iratzeak nola gorritzen diren
bait dakigu.

Engainatzen ari natzaizu, agian, baina,
faborez, utz nazazu,
arazo itsusi hau
gustora akituko dugulako;
ez begiratu adi-adi
eta entzun bakarrik
hitzek nola soinu egiten duten,
adigalkor eta fidakor.
Nire konfesioaren ordua da:
baloi urdin eta gorria ote zen
txikitan nik maite nuena?
Isuri zen esnea edo edan nuen?
Ez naiz oroitzen,
oroitzeko gogorik ere ez dut;
bai, mutiko talde bat zen
eta harriak airean,
eta ni suertatu nintzen, noski,
zauriturik izterrean.

Ondoren badakit korridore ilun bat
izan zela, bakardadean bizitzen ikasi nuela
bele kirtenez inguraturik,
nire buruaz sinesten ikasi nuelarik,

sinestea bait zen kontua, amigo;
eta aurkitu nituen erahiltzeko
ene benetako armak, zinez;
Jainkoa ez nuen hil behar,
zorionez, eskuetan urtu zitzaidalako,
pentsatuz, sinpleki, guzti hori
haur kondaira solemne bat zela,
noizean behin poesiaz kargaturik,
zergatik ez, baina hondarrean
irrigarri, krudel eta kiratsua.

Orain ni ere kondaira berriak
sortu nahian nago,
solemnerik ez,
baina bai luzaro irauteko modukoak,
edo bonba lehertu arte, bederen;
zer erran nahi dudan badakizu,
zuk eta biok
herri honen benetako arnasak
somatzen ditugulako,
eguzki eta euri berrien indarrez
bizirik;
hemengo iratzeak ere
nola hiltzen diren

ezaguna bait dugu jadanik;
gaueko zirgitaldiak,
larruaren premia, bai, amigo,
baina herri honetan ere
sinestea da kontua.

Behin

Behin «Esku zikinak» deituriko
obra J.P. Sartre-k idatzi zuen,
eta horrez geroztik denok geureak
gehiago begiratu ohi ditugu...

Behin lapurrei eskuak Iran-en
oraindik ebaki ohi zizkietela
irakurri nuen
eta dardaratu nintzen...

Behin makina batek lagun bati
hatzak moztu zizkion
eta neuk nolabait
mendekatuko nintzela
zin egin nuen...

Une hartan ulertu nuen
behin betikoz zergatik langileek
ukabila altxatu ohi duten.

Aintzinako artzainaren harrotasuna

(Truke garaietako poema)

Nire edozein ardik, atzerritar hori,
zure oihal preziatu guztiek adina
balio du behinik behin.
Ezin didazu nahasi,
gezurti horrek,
egunero eraisten bait diet
eta beren izenak
neuk asmatu nituen,
sugearekin mintzatuz gero.

Nire ardiek ere solas egiten didate
izuak harrapatutako begiez
eta maite naute benetan,
nire txakurra baino gehiago;
eta hil behar dutenik
ez dakitela, nik uste.

Mendian bakarrik egotean
laztankiago mintzatzen zaizkit,
eta ziur nago
zure oihal preziatu guztiek
baino askoz gehiago
balio dutela,
purtxileria merkatari hori.

Gaur izan da leherketa

Gaur izan da leherketa,
iratzeak, mendi gorriska, begi astunak,
eguzkiaren besta udazken iheskor honetan.
Suge ezkutuek ez zekiten zer egin,
edo bihotzean sartu edo aizkoran kiribildu;
errekak mugatzen zuen aukera zaila
amets sentikorrak igarriz.

Suizidioari buruzko solasak
irain huts bat zirudien honelako egun batean,
hiltzeko eskubidea, bizitzeko ezina;
zianuroa eta akabo, eskatu omen dute
zenbait estatu batuar gaztek
bukaera nuklearra baino lehen. Bapo,
zain ilunak moztu eta hegaz egitera.

Usoak, tiroak, zeru haserrea,
eta barnean ardoa. Urtxintxa barre eginez,
zuhurra, ehiztariez hunkitzen da funtsean.
Eta nik, ikuskizun guzti honen aurrean,
harrapatu nahi ditut

hezedura distiratsu honen eta
hartzen desagertzearen zentzua eta
haur ametsen zergatia.

Agurtzen zaitut

Agurtzen zaitut, solasean,
baina ez dut ikusten gaua.
Itxita dago kobazuloa eta
ezin dut kanpoko iluntasuna ikusi;
harrapariak ote daude
zure begien zain?
Hotza eta hotsa
bildu dira erotzeko zorian
tenore honetan.
Hatzaparkadak eta urradurak ditut,
non eta zenbat ez dakit;
bizitzaren erritmoan
galtzen dira ene kontuak
iragan gizajoaren antzera.
Ez dugu astirik
hainbeste zama jasotzeko,
herritar urdinok.

Agurtzen zaitut, errepidean,
zaratak eta kotxeetako trumoiak
uzten ez didate

zure begirada gorria ikusten,
ameslari, arlote,
labezomorroek helburu ezinezkoa
jarraikitzen dute.
Dardaraka hurbildu naiz sarreraraino
hostoen loa bereiztekotan,
baina ehuntzangoak dira
irteera gordetzen,
zelatari ausartak;
tristurak pozoindu ditu saguzarrak
eta hau ez da notizia izan.

Agurtzen zaitut, mila aldiz egunero,
arnasa hartzearen antzera;
labanetako kaparrak,
mihura eta goroldioa
jaiotza apaintzeko?
Ezta hori. Izerdia eta nekea,
erleen ibilbidea, bai,
guzti horrekin
egin daiteke geure etxea;
bortxakeria espiralaren norabidea
iragartzen omen dute
azti harroputz berriek,

baina ez dakite
zenbat ur daramaten geure ibaiek,
zenbat diren hemengo irriak
eta nolakoak geure emeak.
Inoiz ez dute jakinen
geure haizea harrapatzen.

Agurtzen zaitut, oraingo zaparradan;
bazterrak zikinak jarri dira,
gure seme-alaben gogoekin;
haizearen semeak,
ilargiaren alabak.
Piztu da sua elurren eraginez,
ezpain zimurtuak
gorputz gutiziatsuan.
Ozenki deitzen zaitut
solasean, errepidean,
oraingo zaparradan,
mila aldiz agurtzen zaitut egunero.

Ohizko garrasiak

Ohizko garrasiak bota eta
guztiak beren etxeetara joan ziren.
«Eginbeharra beterik», erran zenuen.

Orain telebistek berriz jaurtikiko dute
ttu zikina
eta lo egitera joanen gara.
Ustekabeko itzalek gaua haundituko dute,
herri kondairak gehitu
eta aspaldiko ametsak
laztanduak izanen dira,
loteria erosteko ilada lumen antzera.

Orain burkoek babestuko dute
eztarri anitzen bidez oihukaturiko egia.
Nor ukituko ote du herioaren
behatz luzeak gau honetan?

«Hau luzaroko gerra da», erran zenuen.
Iluntasunak ezin dio lo eragin
hainbeste urtetako zapalkuntzari:

distira iheskor batzu,
suzko sugeen antzera,
atezatu ziren, ia hotsik gabe, apalki.

Itzalak berriro txikituko ziren
inguruko argilunekin nahasteko.
Egunsentiak berriro paratuko ditu
gauzak beren lekuetan.

Jaietan zebiltzan

Jaietan zebiltzan: jantzi berriak,
diru zoro piskat poltsikoetan,
gorputz gazteak,
eguzkia eta gau beroa.
Jaietan zebiltzan herritarrak
urtero bezala.
Egun horietan familiako gorrotoak
apaltzen dira nolabait,
eguneroko penak itsasora jaurtikiz,
lantokiak, auzitegiak eta gartzelak ere
erabat hertsirik.

Jaietan zebiltzan eta herriko enparantzan
jaizaleak elkartu ziren,
aberria bihotzean ere.
Baina atzerritar armatu malerusak
hara agertu ziren,
hegazti harrapariak,
eta jaiak akitu ziren;
ustekabean harrapakariak harrotu

eta beren ehizarako alderdi hura
oro zelakoan,
hatzapar odoltzaleez agindu zuten.

Jaietan zebiltzan herritarrak urtero bezala.

(Iruñea 78-Orereta 83 Noiz arte?)

Iraultzeko garata

Iraultzeko garaia akitzen den unean
eta iluntasun eta beldurrari buruzko
kontuak eman behar direnean,
ez dakit zer erran lagunei;
mintzatu ezin izan zitzaizkidanez
pentsatzen ari naiz
eta ez dut jakin nahi
zer erranen zuten ordukoan.
Hobe da ihes egitea eta,
leiho estu batetik agerturik,
eguzkiari so egitea,
hainbeste ordutan zehar
isiltaunaren mehatxupean
ibiltzea baino.
Etendako kaminoen ordua da,
kontrol zorrotzen pean,
eta ekaitza pasatzeari itxaron behar zaio.
Ez dago atxakiarik.
Saiatzea da kontua;
ea hantxe nengoen, niri galdetzean,
ez naizela gogoratzen

erantzunen diet, baina ondoren,
beraiek nahi dutenez gero
eta iraungi baino lehen,
baietz errateko prest nagoela,
erranen diet, noski.
Iluntasun eta beldurrari buruzko
kontuak eman beharra dauzkat eta.

Gerra dela eta

Gerratik entusiasmatu itzuli zen,
ez bizirik atera zelako,
irabazi genuelako ezta ere,
erahiltzen ikasi zuelako baizik.

Denok gose izan ginen gero,
miseria latzean,
baina berak erahiltzen jarraitzen zuen,
aberats bihurtuz
beste gerra bat prestatzerakoan.

Funtzionariaren txostena

Ezin da fitxatu hainbeste jendetza
—dio funtzionariak—,
kresala bezala da
eta arrainak bertan.
Ezin ditugu neurtu
hainbeste bihotzeko pilpira.
Buruko mina sortzen digute
gogo klandestino horiek
hemen bilduta,
malko ilegal horiek
hemen isurita,
oihu eta hitz mingotsak,
garaipen hitzak,
hemen elkartuta.
Buruzagi bati azken agurra,
herri basati honen omenaldia.
Aintzinako ikurrak ditu
bandera estrainio horrek,
lurraren hasiera
eta kultura zahar baten markak:
sugea eta aizkora,

sinbolo ezkutuak,
jarri dituzte agerian
jendetzaren aurrean,
narrastia giderrean kiribilduta;
eta oraingo garrasiek
itotzen gaituzte,
pilpirak, gogoak, malkoak, hitzak
fitxatu ezinik.

(Txomini emandako azken omenaldiari buruzko poema,
Che-ren heriotzaren hogeigarren urteurrenean).

Drama baten bi eskena

I

Sufrimendua, oinazea, mina:
bizitza gogorra dugu gizakiok.
Baina egin ditzakegu galderak,
zeruari edo infernuari,
geure buruari,
eta nolabaiteko erantzunak aurkitu.
Beste animaliek, ez,
eta agian horregatik askoz gutxiago
sufritzen dute, bakartiak,
beren txokoetan isolaturik,
beren baitan sarturik,
minari mugak paratzen saiatuz.
Oinaze, sufrimenduak berariaz
murriztu behar genituela, erran nizun,
gure aldamenean tragedia gehiegirik
ez sakabanatzekotan,
sufrimendua ere
giza konbentzio bat dela aipatuz...
Baina hori erraza da erratea, erran zenidan,
sufritzen ari garela,

besteen, lagunen edo munduaren aurrean
antzezten bait dugu gure papera, noski,
baina premiazkoa dugu hori
lagunek bederen, greziar eraz,
«pertsona»tzat hartu gaitzatela,
horrela gure sentimendua nolabait
gurekin konpartituko dutelakoan bait gaude;
gizakiok, azken finean, pertsonak gara,
aktoreak, ez animalia arruntak,
gure bizitzaren beraren antzezpenak
ahalik eta hoberen eginez,
egiazko bizia komunikaezina
dugun bitartean.

II

«Oso latza izan da»,
erran omen zuen Josebak
torturaturik hil baino lehen.
Hori bakarrik,
bere epitafioa idatzi nahian bezala,
«oso latza izan da».
Hauxe izan zen heroiaren
bere papera, hitzez, arrunt motza,
bere bizitza eta heriotzaren sekretua

berarekin eramanez, agian
geure euskal tragedia
gehiegi ez sakabanatzeko asmotan,
gure eskuetan utziaz.
Etsaiek, pizti bihurtuek, berez
ulertzen ez duten hizkuntzaz
ahozkatu zuen Josebak
euskaldunok idazten ari garen
poema epiko honetan
bera ere pertsona zela,
oinaze anitzen zentzu sakona
horrela maisuki laburtuz.
Esaldi-epitafio hori ere, berez,
ezin da beste hizkuntzetara aise itzuli,
herri ia oso batek bere drama,
tragedia edo komedia propina bereganatu,
txontxongiloa ere ez dela,
protagonista baizik, aldarrikatu,
munduan bere papera eta teatro-lur osoa
barreskuratu,
berezko konbentzioak,
lainoa eta eguzkia hartzeko
eta heriotzarantz joateko modu berezia
sortu nahian dabilenean.

«Oso latza izan da», beraz,
ezin da aise itzuli guzti hori,
etsaiek, piztia bihurturik daudenez,
pertsonak ere izan nahi ez dutelako.

URA ETA ODOLA BILDU DITUN

Ura eta odola bildu ditun

(Esterri)

Ura eta odola bildu ditun, sabel ugalkorra,
tximista, elefantearen grina, esku pentsakorra;
zimeldu ditun loreak, hainbeste lore,
baina hire begiek jarraitzen dinate
barruko errekak margotzen,
ura eta odola biltzen.

Haragizko harkaitza, bideetako mahatsondoa,
mamia, heldu den mundua, fruitua
haur bihurtzeko zorian;
malkoen gorritasunak ezin din estali
hire aurpegi harro eta zurbila;
itzaletako kapela,
izarretako barraskiloa,
gauetako garrasia.

Ohantze honetara itzuli behar, pentsatuz,
aurkitzen dinat bere arrasto zerrepela
bakardaderik sakonenean, mamuen karrikan;
liburu samin eta ederra hi haiz,

bizia dastatzeko leku eskerga, erraldoiemea,
amildegi irekia indarrak neurtzeko.

Aspalditik itxirik diagon paradisua guretzat,
sobera gorrotatzen dugun katu itsuok, zorionez;
ibiltzerakoan, ordenuaren aztarnak
ezabatu nahian aurkitu hindudan,
garaietako zubia,
herri honetako alaba samurra,
nire bila hentorrelarik,
bular erreak, mingain moztua, pasioa.

Edo ohitura behartsuaren esklabutasuna,
oinazeagatik poza,
emakumezkoaren isiltasuna,
kaka zaharra!
zorro arrosa burua ezkutatzeko;
zapalkuntzarik aintzinakoena, heriotza?
Ez, etsimendua. Belaunikatzea, itxarote luzea,
harriak, zutabeak, iluntasun hezeak.

Hik iraun huen haize zital horietan zehar,
lizarra, haritza, mendia, erraldoiemea;
basoa mugitzen dun jadanik gaztelua

asaltatzeko kupidarik gabe; gaur da
gerra bikain bat, oihuak, erostak, dardarak;
herri honetako alabak erakusten din
bese benetako tamainua.

Lotan zegoen lasai

Lotan zegoen lasai
besaulkian jarria, su suntsigarria
onuragarri agertzen zen bitartean.
Burua makurturik zela
adatsak estaltzen zituen
bere diti biluziak,
irudi zentsuratu eta iradokor batean.

Baina biluzik zegoen egiaz
arratsalde hartan?
Niretzat bai, anitzetan bezala,
jantziak bere larru eztia
tapatzen badu ere.

Ibiltarizko oinak ziren,
grazia berezirik gabe,
bide luzeak neurtzeko eginak.
Bere behatzen artean
hondar latzak eta hauts umilak
babesa aurkitu zutela susmatzen dut
zorionez inoiz idatziko ez diren
istorioak kondatzeko.

Bere iztartekoa haragizko eta itzalezko
marra bat zen,
denborale turbulentuak
itsaso familiar, xume eta otzanetan
igartzeko moldatua.

Suan zartaka zegoen egurra
neguaren testigua zen;
honek, kanpoan, kolpatzen zituen
etxeko kristalak.

Eskena osotzen zen
ez zegoen piano batekin;
bere notak geratu ziren
kasettean grabatuak, oroipen uherrak,
lore xehatuak bezala
lurrin forma hartzeko modukoak.

Lizunak ziren nire asmoak,
atseginez landuak;
haragizko eta itzalezko marra
zabaltzen zen

ni besarkatu eta poseditu arte,
oihu basati eta zorion batez
andrea ernatzen zen bitartean.

Ezpainetako hezedura

Hezedura, ezpainetako hezedura:
goikoak eta behekoak. Goikoetan
nire mihia aise ohartzen da
hezetasuna dariela,
fruitu gozo bat dastatzen bezala.
Behekoen hezetasuna bere begietan,
bere pilpira berezian,
bere antsian
isladatzen dela somatzen dut;
bere gorputz osoak oihukatzen du
atea irekia duela,
sartzera gonbidatuz.
Baina desiraren jokua luzatzeko asmoz
astiro-astiro sorbalda,
izterrak, ile kirimilatuak
laztantzen dizkiot eta,
hondarrean, aztertzen dut
heze duen sarbidea.
Hezedura, ezpainetako hezedura.

Atzo zamalkatu nintzen, desinhibiturik

Atzo zamalkatu nintzen, desinhibiturik,
nire emearen gainean
aintzinako gerlariak bezala.
Indartsu eta boteretsu sentitzen nintzen,
nire eremu konkistatuaren
jaun eta jabe.
Berak ere, hor dago koska,
nirekin konpartitzen zuen
basatasunaren antzeko jokaera hori,
gozo eta konbentziturik,
arra eta emearen arteko jokua izanik.
Baina hori ez zen
une bateko garaipenik izan,
egun osoan aritu bait nintzen
nire sariaren bila,
nire harrapakina inguratu,
etsai, lehiakideen kontra borrokatuz.

Goizaldean eskalez mozorrotu
eta gurekin etortzeko erregutu nion,

bere amorrazio justu eta duina
gainditu nahian.
Horrela iragan genuen muga,
iparralderantz abiatuz.
Han konturatu nintzen, berak erranagatik,
harrosko nengoela,
jakintsu baten antza hartuz gero.

Eguna aurrera joan ahala
nolabait apaldu nintzen gero eta
hondartzan, euripean,
berari musuka aritu nintzen,
umeen futbol partidu ederra kontenplatuz,
gure kumea hondarrezko gotorlekua
egiten zuen bitartean.

Izan ere, nire saria, nire harrapakina,
inguratzen aritu ondoren,
lehiakide, etsai guztiak irabazi ondoren,
nire emeak utzi zidan bere gainean,
jaun eta jabe, zamalkatzen.

Eta gogoratu naiz beste tenore batzutan,
jokua alderantziz egiten dugula,

noizbehinka emearen papera
egitea gustatzen zaidala,
bera nire gainean amazona izanik.
Baina horretarako nik ez dakit, oraino,
zenbat oztopo eta lehiakide
berak gainditu behar dituen eta,
zorionez, misterioak misterio
izaten jarraitzen du,
ustegabeetan sartu eta dena
labankor, arriskutsu bihurtuz.

Dena den orain susmatzen dut dagoeneko
edozein programa eta entseiuren
kontrakoa, eta
aintzinako ohituren kontrakoa ere,
giza emea eta amaren arteko
joku zahar hau dela,
nire oraingo maitaleak dioenez.

Nire hatzek hire ile jorien artean

Nire hatzek
hire ile jorien artean
nora jo ez diakinate.
Biziaren aintzinako misterioak,
altxor helezin bezala,
hire buruak ezkutatzen ditin;
eta altxor horren babesa
hire adats oparoa dun,
laberinto, ulergabeko mapa;
azkenean, baso ikaragarri horretan
fereka galtzen dun
hire begiek ate esperantzagarri bat
zabaltzen duten bitartean.

Amildegiko ahoraino hurbildu nindunan

Amildegiko ahoraino hurbildu nindunan;
han zegonan iluntasun gozoa,
bakartasunaren paradisua.
Eta hik lagundu hidan
muga hartaraino,
loreak haizera jaurtikiz,
saltoka eta kantari.
Hura zunan hainbat bilatu
nahi nuen amaiera,
amildegiko aho beltzean,
eta hi nire ondoan
irri egiten henbilen,
hi, barre zintzoa,
munduaren egia,
denboraren zentzua,
hi haiz, ene sorgina,
eta ene patua isolamendua.

Mundu ezagun bat bukatuko zela
gaur antzematen dinat

hire bihotzaren taupadekin batera.
Horregatik gaur
gozoz laztantzen dinat
ene bakartasuna,
hi bizirik nonbait hagoela
dakidanez gero,
nire zain
nire bila,
nitaz oroitzen,
baina arras hilik ez.

Hi Jainkosa haiz

I

Hi Jainkosa haiz, andrelaguna,
ni neu Jainkoa naun benetan.
Hor hago, ene ametsetako Olynpo horretan,
zabalik, baretua,
atzerritar bota zikinez
zapaldurik izan nahi ez dunas lautada.

II

Hire bota beltzak
Kale Nagusian erosteko
bost mila pezeta baino gehiago
ordaindu behar izan hituen.
Geroztik neguko jaiegun guztietan
jazten hituen
eta hire oinek
askoz gehiago erakarri ditinate
ene begiradak.

III

Batzutan, Jainkosa, hire begiek
bizitzaren pisua
jasan ezin dinate eta
malkoek bide gorri batetik
alde egin behar.
Zergatik ez nigarrik egin?
Elkarrekin nigar egiterakoan
zorigaitzaren mugak
hautsi ohi ditinagu.

IV

Joan zen egunean plater bat hautsi huen,
lehenengo aldia ez zunan izan, jakina,
baina neuk puskak
bildu behar izan nitinan.
Agian nirea izan zunan kulpa,
auskalo, batek daki.
Aipatuko ninduken ene barregurak
hire jainkozko duintasuna
hunkitu izan zuela
hain geloskor izan ez bahintz.

V

Hire diti eder eta borobilak
ukitzerakoan
ene aintzinako beldurrak
uxatzen ditinat.
Bular horiek dastatzeak
itzaletaraino eramaten nain
eta horrela suntsitzen dinat lehenaldia,
garai ilun eta errukigabea,
nire ametsak zapaltzen zituena.

VI

Andre abeslari beltz hura
erruki huenean
mozkorturik zegoela bahekien.
Emakume eta beltza zela eta
bere azalpean sartu hintzen
arduradun madarikatu hark
kantatzera bortxatu zuenean.
Hondarrean, denok bezala,
txartela itzul zezatela aldarrikatu huen.

VII

Etxera itzultzean

lore bitxi eta ilun baten antzeko
aurkitu hindudan;
hire putzu sakonean hengoen
baina hi heu hintzela, betikoa,
ezagutu hindudan;
horregatik heriotza gainditu ondoren
kolorezko ekaitz batek,
ustekabean harrapatuz,
hire aurpegiera tinkoaren zuritasuna
mihisean jartzen jakin huen.

VIII

Erosi hituen azken galtzek
gogor estutzen dinate
hire ipurdi lilurakorra.
Galtz ilun hauek
hire gorputza estaltzen dinate
eskularruek bezala.
Bero egiten duenean
kentzen ditun,
gure arteko korronte
hertsi eta atsegingarria irekitzeko.
Orduan gure eskuen ondokotasunak
larruaren arnas zerrepelak
sorrerazten ditin.

IX

Telefonoz hirekin mintzatzean
anitz entzun ohi dinat
eta hitz egin gutxi.
Entzungailuak gure aldentasunaz
ohartzen nauenean
nire zintzurra, listurik gabe,
lehortzen dun oro.
Horregatik beti xuxurlak
edo etorkizunari buruzko
elkarrizketa luzea
nahiago izan ninan
hirekin mintzatzeko zuzen zuzenean.

X

Gau hartan erabat argitsu hengoen;
gorria heukan aurpegiera barreagatik
gauak hire begi distiratsuak,
sekula baino txikiagoak,
zurbilarazi ezinez.
Hire gorputzaren dantzak,
aretoaren erdikaldean,
dardara egiten zunan.

Mugitzerakoan, jantzi berdearen
azpiko forma gazte adierazgarriak
igartzen hituen.
Mahaiaren neurrigabeko zamauak
kolore zuria zuan, hain zuzen,
eta Euskal Herri osoa
barre egiteko zorian zegoela
iruditu zitzaidanan gau hartan.

XI

Guztiok behin batean, bederen,
garrasi egin dinagu.
Hik ere, noski. Hamaika aldiz
gure oihu saminduek
hodeiak urratzen ditinate
eta jainkoek ez zigunate inoiz erantzuten.
Horregatik barrurantz
abiatu behar dugula
mistiko guztiek erraten dinate.
Baina gure garrasien oihartzun hutsa
barnean aurkitu ohi dinagu.
Hortaz ohartu hintzelarik
hire duintasuna
aldarrikatu nahiago huen, andrelagunak.

XII

Lainoa basoan zehar zabaltzen ari dun
eta pinudiak ez ditun
hire gorputz biluziaz jabetu.
Itsua diagon natura
hire edertasunaren aurrean,
ilunbetan,
gizalaba lizunak
ez ditinate ezagutzen hariztiek.
Agian eguzkia ateratzeko zorian diagon
ikuskizun miresgarriari
so egin diezaion.

XIII

Auzokoak beren etxeetara joan ditun,
adiskideak elkarrekin geratu,
etsaiak auskalo;
ardoa tabernetan,
gaua eta haizea kanpoan,
txakurrak zaunkaka
eta hi berriz nire ondoan, Jainkosa;
gaueko haizeak gozatzen
zaunkak isilarazten ditinate.

Amodioa ezkutatzen da

Amodioa ezkutatzen da
tela preziatuen artean,
lotsati, umil;
gauean da jabea,
oihurik gabe,
iluntasuna menperatuz.
Pizten da argia gero
eta nekez ikusten da
izan dena.
Porrot eginda,
zuhaitz hautsia
eta zulo beltza
ixten da berehala,
kupidarik gabe,
ederra, harroa,
bere fruitua
helduz gero.

Morroi hura

Morroi hura gaizki erortzen zitzaidala
konturatu nintzenean,
berandu samar zen,
nire andrearekin ziria sartzen zidan
eta ongi izorratu ninduen.
Mendekatu behar nintzela bururatu
baina gero hobe pentsatuz
ezetz erabaki nuen,
ez zuela pena merezi.
Gizona mespretxatu nuen sinpleki,
nire kontura bizitzea erabakiz,
independiente eta bakarti.
Beti izan naizena hain zuzen ere.
Mendietara igon eta egun askotan
ez nintzen bailarara jeitsi.
Zertaz bizi nintzen?
Nire burutazioez.
Baina ezin nuen luzaroan jasan.
Etxera itzultzean,
hantxe zegoen andrea,
puta baten antzera irribarre egin zidan,

aierukor jarri zen argiro
eta amodioa egin genuen furiaz
egun askotan zehar.

Hire helgabetasun deliziosa

(Broma I)

Hire helgabetasun deliziosa atsegin zeidan.
Hamasei edo hemezortzi urtetan diraun,
berdin zeidan.
Noizean behin horren kulpagatik
sufritu egin ditinat
neurrigabeko zalapartak, zentzurik gabe,
irudipen zorabiatuak, haurtzeloak ere.

Sorgin gaztetxo samarra haiz benetan,
baina hire barrea neskatxa fidakor batena dun,
egun askotako lorea, goizalde eguzkitsua;
hire gopurtz distiratsu, zabal eta freskua,
eta batez ere bizitzeko hire gura
oparo eta ikaragarriak
atsegin zeizkidan.

Orain dela gutxi, hau oinaze,
hogeitamar urte bete hituen
baina horrek ez din axolarik;

hilabetetako eta egunetako iraganbide
atxakigabeko eta monotonoa delako.

Hire odolan irakiten dinate
mundu irauli batek,
kolorezko ibaiek,
itsaso ilunbetsuek,
urratu gabeko lurrek,
mugatzeko mendi eta oihanek.

Maite haut adoleszente;
nahi ninduken emakume bihur hendin
hirurogei urte edo gehiago izanen hituelarik.
Hire helgabetasun deliziosa
gustatzen bait zait.

Aurkitzen zaitudan bakoitzean

(Broma II)

Aurkitzen zaitudan bakoitzean, andre laztana,
zure aurpegiera desfiguraturik dago,
oroitzapenez, malkoz,
edo eta gaizki lo egiteagatik sinpleki.
Ohantze eder bat erakutsi nahi dizut,
zure aurpegiera harro horretako zauriak
sendatzeko leku aproposa,
hainbeste agitazio eta susmo,
neke eta gogaitasun baretzeko toki gozoa.

Baina ene gonbidapen zintzo eta garbia
arbuiatzen duzu beti, moñoña;
denbora iragatearen kontua dela pentsatuz
kontsolatzen naiz sarritan;
baina ez zait atsegin azalpen hori benetan.

Gaur ez du euria egin, eguzki zaurikorra ere
ezin izan da irten eta
hodei batek ere ez dizu negarrarazi, laztana,

horregatik erabaki dut zure etxera joatea
zure loaldia zaintzeko asmotan.
Zure logelan ezkutuki sartu
gau dardarati honetan
eta ohartu ahal izan naiz, oi oinaze,
gizonezko batekin zeundela,
gaizki lo egiten ari zinela, egiatan,
agitaturik, ezinegonez.
Zurekin zegoen gizon biluziak
lasai lo egiten zuen, ordea.
Lehendabiziko unetan erahiltzeko gogoak
sartu zitzaizkidan, baina ez neukan zerez.
Pazientki itxadon nuen ohantze ondoan,
txakur leialaren antzera,
gaua pasatuz gero gizonezko aurpegiera
ikusi ahal izateko moduan.

Goizaldeko argiaren lenenbiziko errainuak
leihotik sartu zirenean,
urduri aurpegiari hurbildu nintzaion
baina ezin nituen igarri
gizon lasai haren markak;
egunsenti bukaezinari itxaroten jarraitu nuen
oso garbi, hondarrean, nor zen ikusi ahal izateko:

zure senarra benetan.
Horrore! Ia harrapaladan
logelatik atera nintzen
zaratarik gabe, noski.

BERE PASIOEN BIKTIMA IZAN ZEN

Bere pasioen biktima izan zen

Bere pasioen biktima izan zen,
errealitatearen zentzua galduz,
predikari zantarrak erran zuenez.
Baina zer egin zuen benetan?

Bere ametsetan ito zen
zaldi zoroki abiatu baten antzera.
Zintzo eta serio.

Biziaren bide luzeak ibili zituen
bere burua iraungi arte.
Zintzo eta serio.

Munstro eskuzabalegiak sortu zituen
gehiengoak onartu ahal izateko.
Zintzo eta serio.

Lurralde debekatuetan giza harrotasunaren
arrazoi ezkutuak bilatu zituen.
Zintzo eta serio.

Bihotza lehertu zitzaion nonbait
izarrak jasotzeko zorian zegoelarik.
Zintzo eta serio.

Nire laguna zen eta kito.
Zintzo eta serio.

Ezin dut segi

Estua, larrua, izua,
ezin dut segi.
Marroia morroia
eta ni
moreaz jantzita.
Herabe naiz
baina ez koldarra,
adarra, sukarra,
ezin dut segi.
Zigorra izan da
niretzat hori,
zure musu pozointsua;
besarkada edo
ostikada, ez dakit.
Estua, larrua, izua,
ezin dut segi.

Inori ez diot kondatuko

Inori ez diot kondatuko, zehazki,
nire burutik zer pasatu zen
tenore izugarri hartan,
baina antzemateren bat
izan behar duzue
nolabait ulertzeko
kontzientziaren zulo horren
sakontasun itzela;
lagunak zaretenez gero
konprenituko didazue, seguraski.

Nola izan zen munduaren sorrera azaltzeko
mito asko
asmatu dira nonbait;
zientifikoek ere adierazten digute
berena, modernoa, korapilotsua,
poetikoa ere, zergatik ez?
Sinestea da kontua honetan ere,
gezurra ala egia
hor dago hipotesia
eta, dena dela, bizia
aurrera doa.

Eta kontzientziaren beraren sorrera
non datza?
Hauxe dugu gizatasunaren funtsa,
gizakia gizaki bihurtzen duen mamia.
Horri buruz lagun batek
asmaturiko mito berria
hezurretaraino sartu zitzaidan
tenore izugarri hartan
nire buruan lehertuz.
Ordu luze batzutan zehar
bizi izan nituen aintzinako garai haiek
argiro eta bihotz bihotzez.
Nolabait sentitzen nintzen
lehenbiziko gizona, harro eta biluzik,
lurralde zabal bat menperatzeko gauza.
Mundua ere konpontzeko era bitxia
bururatu zitzaidan
telefonoaren bitartez
edo zientzia fikziozko pelikularen bat
prestatuz; txakurra, umea eta hiruok
pertsonaia nagusiak izaten.

Hura izan zen ene gorputzak berak
sorturiko droga aluzinakorra,
luzaro lo ezinik egonez gero;
baina, amets ero bihurturik,
sobera luzatu omen zen
eta kimikazko fruitua sartu zidaten
beldurrarekin bide batez.
Nire garrasi urragarri hura
aditu zen haitzuloetako gizaki haiengan
pelikularen protagonista
sentitzen nintzelarik.
Hura izan zen komeria
eta bitartean sufrimendua zabaldu zen
nire inguruan
itzultzeko bide malkartsua
ibili arte.

Baina orain, kontu guzti haiek
hausnartzen ditudan aldiro,
galdera hauek airean diraute
izartegiko oihartzuna bezala:
kanpoko gauza izan ote zen
aintzinako leherkunde hura?
Eta oraingoa, nongoa ba izan behar?

Itzalik gabeko zuhaitza

Itzalik gabeko zuhaitza,
antzu eta hila,
heriotzaren beraren irudia,
baina tente eta lerdena.
Bertan txoriek kaka egiten
inon baino gustorago,
antzu eta hila,
itzalik gabeko zuhaitza.

Bizia denaz gainetik

Egun batzutan neure buruko
muga klaru eta purua
hautsi egin da.
Inurri urduriak,
ustekabeko bisitari bitxiak,
nire garunean sartzean,
adimenaren iturburu sendoa
akitu egin da.

Baina, hondarrean,
arrazoi gorenei buruzko itaunketa
errukigabe eta gogorra
sufrituz gero,
dena argitu da benetan.
Bizia denaz gainetik,
baina bihotza harrapatuta
erremediorik gabe.

Esperantza ororen aurka
abentura uher honen bukaera
itxaron eta arindu dut

zorigaitz orokorraz sinestu gabe.
Bidaialagun erabat xelebre
eta gizarajoak ziren.
Beldurrez jositako jakinminez
itauntzen zidaten.
Beren zorigaitzaz pentsatzen nuen artean
beraiek neurea aztertzen zuten
errukirik gabe,
joku arauen agindupean.
Partida amaitzean,
beren eskuak estutuz,
edo emakumeak baziren,
aurpegiak laztanduz,
haur sentitzen nintzen
ama askoren semea bide batez.

Munduaz pentsatzen ari nintzen bakarti

Munduaz pentsatzen ari nintzen bakarti,
aurreuste goibelek lagundurik.
Gau iluna zen,
hala ere mendi hurbila antzematen nuen,
errekaren hotsa ene baitan dardaraka.

Dena dela ezin nintzen lasaitu,
korapilotsuegia zen kontua lerro gutxitan
laburtzeko,
eta laguntza behar izan nuen.

Dei egin nuen entengabeki orduan,
baina inor ez zen agertu.
Morroirik ez neukan eta egoitza hagitz haundia zen,
morroiak izan banitu
ez zitzaizkidaketen etorriko.
Txakurrek bai zaunka egin zidatela,
neuk nahi baino hagitz gehiago.
Hondarrean, bakarti jarraitzea erabaki, onartu nuen,
mundua eta izarrak gogoratuz,

hodeitzar ilunek lagundurik,
errekako uharri gertuen garraska igarriz.

Norbaitek erran lezake nirekin hain gaizki
ez zirela portatu, alegia,
begi bat hantuta eta zangoa erabat zaurituta jaso
nituen,
itotzeko zorian egon nintzenik aipatu gabe.
Geroago azterketa egitera joan, baina alferrik,
zauri haien sorburua ez zuten aitortu nahi.
Oihu egin nuen anitz,
ia kristalak apurtu arte,
baina amore ematea erabaki nuen momentuz
haiei jakinarazteko erabateko modu bat
erabili beharra neukan eta.

Izan ere ez zidaten dohainik deus ere eman,
bide luzea ibili behar izan nuen honaino heltzeko
eta ez dakit oraingoz nola agituko diren
hurrengo gertaerak;
gauza bakar batez nago seguru, zera,
ez dudala beharko oraino zamatu dudan karga
guztia.
Gauzak badira oso klaru erran ezin direnak,

baina gehiengoak arrunt ongi ulertzen ditu,
hitz estaliez mintzatu arren.
Lagunek, elkartzean, ulertzeko ñikada
elkarri egiten diote eta,
gutxi erran arren,
edo elkarrekiko keinuen bitartez,
irri egiten dute;
kanpokoak txunditurik so egiten die,
deus ere konprenitu gabe.

Gauak jarraitu ahala
errekako uharriak astiro-astiro
arrodatzen ari zirela, aintzinatik,
mila urtetako plangintza pentsatuaren arabera,
aditu nuen.

Orain, ohantzean, milurteko hodei batean
flotatzen sentitzen naiz,
jaio nintzeneko herriaz, galtzamotza belaunetaraino
ailegatzen zitzaizkidaneko garaiaz
pentsatuz.
hauxe bait dugu gure etxea
eta haiek arrotzak.

Venezian-n gaude ehunka ere bai,
hiltzen ari den hiri fantastikoa zaintzen,
eta egun hauetan ez dugu
mozorrotu behar, katu itsuok,
beti ihauterietan bait gabiltza,
zanbuluka, hordituriko, ipuin batean
amestutako karriketan.
Geu gara gondolarien gidariak
jakin bait dakigu zehatz mehatz
itsasoa zergatik iraungitzen ari den,
baina hori da gure sekretua;
hauxe bait dugu gure etxea
eta turistak arrotzak dira.

Hemen gaude ere ehunka, milaka,
karrika, zulo, espaloietan,
zelai, sakan, baso, mendietan,
eta ongi zainduak etxeetan ere,
haztamuka gabiltzan katu itsuok.

Haztamuka gabiltza

Haztamuka gabiltza itsuok ilunbetan,
ezin ditugu gainditu
aurremarkatutako mugak,
katu itsuok.
Ez dugu jaberik, ez dugu behar
geure eremuan ibiltzeko,
egun eta gauetako ehiztari trebeok.
Berotan eguzkia nabarmentzen dugu
eta eguna oihuen bitartez.
Urragarriagoak dira oihuak gauez,
eta gurgurak goibelagoak ere.

Koliseo-n bizi gara azken sasoi honetan,
ehunka, turistei laguntzen.
Dekoratu historiko honetako
gauzarik biziena geu gara, katu itsuok.
Hauxe dugu gure etxea
eta haiek arrotzak dira;
inoiz ez dute Erromaren haunditasun
zaharra konprenituko,
gure begiekin batera itzali zelako.

Geu gara kontu horren zelatariak,
jakin bait dakigu zehatz mehatz
Julio Cesar zergatik hil zuten,
baina hori da gure sekretua;

HODEI GORRIAK JOTZEN

Hodei gorriak jotzen

I

Hodei gorriak eta izpiritu pozointsuak,
ene kontzientzia zuria eta itsaso urrutia,
lasterka ibiltzeko astia;
eta arratsalde amoltsuak
etengabe estutzen nau
ukabilkadak jotzen dituen bitartean.

II

Hatzazalak moztu ahal ditu elefanteak?
Elefantearen grina horixe bait da, alegia;
lapitzak ezin dira zorroztu
hainbeste itsaso ikusi ondoren;
asperturik ez ornen dago birgina
larrua jotzen.

III

Eguneroko itxura egiten du horrek,
pix egin eta deus ez amets eginez.
Tximeletaren ezbeharra, ordua,
udaberriaren bukaera, herioa;

hori da horren kezka,
beti adarra jotzen.

IV

Sentitzen dut hitzen zama, laztana;
ozenki, kaliputsuki erakusten du
bere mespretxua isiltasunak.
Korapiloak suntsituz,
begiei adi-adi begira
dago kanpaia jotzen.

V

Espaloian dago munduaren xilkoa,
zerrautsa eta odola garbituz gero;
ibiltarien presak itsutzen nau,
traidore eta koldarra bait da jendetza,
ohorea zanpatu ondoren
lur jota dagoenez.

VI

Kamustu egin da ezpataren desioa,
hainbeste gerra jasanez gero;
hildako umiliagarriek eta harriek
soilik dakite iturburuen izena,

ubelduak, uhertuak, beti daude
zainak jotzen.

VII

Pikorrak lehertzen dira ihes egitean,
iraganaren zantzuen antzera,
hezurrak, lehorretako seinaleak;
marinelei ez galdetu izarretako helmuga,
beren portura orain bait daude
buru jotzen.

VIII

Mantso-mantso nire auzokoak
eskailerak igoten ditu, bizitzaren kontra,
agurea, makilaz ahaztu da itzalpean;
bere oroipenek diraute
iraingarriak, musturrastunak,
hiletak jotzen.

IX

Harresiak zertarako?, galdetzen du kilkirrak
Baina matxinsaltoak badaki,
hau da ilargiaren erruz, gaueko azala,
muskerrak eta sugeak babesteko;

beren ondoso egon ohi da mozkortiren bat
larriak jotzen.

X

Gaur kanaberadien artean ubeltzen dira
ene orpoak; zapaburuak, arrubioak,
eta zeru morea, esperantzarik gabea;
landak betetzen dira usain astunez,
promesaz, susmoz, solas zuhurrez,
burutik jotzeko zorian.

XI

Asasinoak ihes egin omen du zalapartaka,
karriketan zehar, labanak, pistolak, alegia;
kontzientzia zuria, hau krimena;
ezin ditut gardantxiloa eta saia ahaztu
hitz ekaitz jario honetan,
natura gogoan jo nahian.

XII

Pavesek eta Bukowskik ez naute ezagutzen:
italiar poeta haundia suizidatu bait zen
bakartasunak gainditurik,
anitzen penak konpartituz gero,

eta bestea mozkorturik bait dago
potorroak begiz jotzen.

Arrano bat hegan

Arrano bat hegan ikusi dut,
solemneki,
zelatan zegoela zirudien,
suge, sagu eta bizitza txarreko
jendearen bila;
baina ez zuen bere jarrera duina galtzen.

Bere begiradapean ni agertzean
ez da bat ere arduratu,
menperatutako bere paisaiaren
parte egin dut,
harri edo lore baten antzera...

Familiako eskenak

I

Sekulan izan ez zeneko
inperio baten oinordekoa zen,
bere bizitzaren arrazoia,
bere begien argia,
bere samealaben ogia.
Konturatu zen arte eta
bere eskuak horzkatu zituen
odola jarioz.
Bere andreak pazientki
sendatu zizkion
baina gau hartan
afaririk ez zion prestatu.
Amodioa egin zuten jantzita
eta ez zituen loak hartu.

II

Gizon adoretsuak ziren,
borrokarako prest,
kausa haundi baten alde hiltzeko.
Ederrak eta kementsuak ziren,

egunsentian.
Baina ez zekiten izarretan irakurtzen
eta aztiei deitu behar izan zieten
beren etorkizun beltza,
beren nahitaezko heriotza konda ziezaieten.

III

Normalki onartzen dena baino
askoz gehiago gezur egiten zuen hark.
Bizio zahar baten antzera zen,
baina bihotz zimikorik gabe;
bere andrearen aurrean bakarrik
justifikapena bilatzen zuen;
enganiatu ezin zuen bakarra
bular gogor eta ipurdi haundiko andrea zen.
Egun batean enganiatuz gero
gizona desagertu egin zen
lurrak irentsita.

Aborto izan zen bati

Itsusia zara, mutiko,
eta ez dakizu,
baina eskubide oro duzu
horrelako era goibelez
behatzeko;
ausentzietako hainbeste urte
deskribatzeko hitzak
ez ditut aurkitzen.
Ez duzu ama ezagutzen,
eta hori ona da.
Ez duzu aita ezagutzen,
eta hori ere ona da.
Ezagutuko bazenitu
biziari gorroto izanen zenioke.
Egundoko kaikuak dina biak
zu jaiotzen uzteagatik,
zure geroa jakinez gero.
Eskubide oro duzu, mutiko,
horrelako era goibelez
behatzeko.

Hilargia mintzatzen denean

Hilargia mintzatzen den aldiro
ia inork ez dio sinesten
gezurtien sasoia gaua omen delako.
Baina hilargiak zernahiz irri eginez,
zurbil eta sutil,
bere ordua lasai itxoiten du.

Orain zeruari begira nago,
lo egin gabe, erne,
errebelazio haundiaren zain;
hilbetea mintzatuko da
eta leial gutxik sinestuko diogu.
Gaur gauean bere gezur bitxiak jaso
eta, beren sorburu likits eta ilunez
hitzik ere egin gabe,
egiak bezala aurkeztuko ditugu gero.

Hori da gure sekretua, oi maitale,
inori ez diogu kondatuko
nondik ateratzen ditugun egia hutsak.

Arturratu du

Arturratu du,
baina eguzkia irteteaz ahaztu da
lurralde honetan.
Lainoa da jaun eta jabe.
Mendia dago berak poseditua
gaua laburregi egin zaion
maitalearen antzera.

Behiek, zaldiek, akerrek,
bildotsek ere, mendiari magala
basarkatzen diote,
eta nik ez dakit non nagoen
mordoilo bikain honetan;
Natura helezin eta gertua,
estrainioa funtsean.

Ez dakit oso ongi zergatik,
baina ene sufrimendua hasten da
mendiarekiko estaldura lainoak
utzi behar duelarik,
abereak bazkatzen ikusiz.

Agian bihotza okertzen da
eguzkia desiratzen.

Azkenik, hodeiek mantentzen dute
lurralde honetako liluramendu goibela
eta euriak, erregina ugalkorrak,
indarren oreka zaila inposatzen du.
Dena den nik ez dakit non nagoen
gatazka honetan,
baina ziur nago irabazle
ez naizela suertatzen.

Bihar, mendian ibiltzean,
bero hezean zehar erakarriko nau,
berriz, belarraren giza hazizko usainak,
lurrin ezti eta saminak,
emearena bezalakoak.
Belardietako lamia, Natura,
erakarkor eta beldurgarria.

Gurutzifikatuaren itzala

Gurutzifikatuaren itzala
luzeegia da, astuna,
kristauek beraiek
ezin omen dute jasan
hainbeste zama;
guztioi, eguzkipean paratzerakoan,
jarraikitzen digu gurutzearen itzalak,
hegazti ilun eta mehatxagarri horrek.

Umiliazio haundi baten historia,
garrasiak harrien artean,
urre eta miseria;
ezin da onartu hainbeste oinaze
arrazoiaren zapalkuntza hutsa bezala,
malkoak begietan, gurutzadak,
esklabutasuna,
Ama Birgina, usoa,
beheko zorigaitza deuseztarako.

Zitalkeria salatzen dut gaur,
gizakiaren alde nagoelako;

itsasoak, belardiak,
oinak eta bihotza
dira jainkoak.
Jainkoa da andrea.
Eta gizakien gainean inor ez.
Harea, lur idorra,
bide amaigabeak
herriak elkartzekotan.
Eta euskal gauean, sorginak.

Musikazko eta negarrezko garaiak ziren

Musikazko eta negarrezko garaiak ziren,
katu bat zelatan bezala.
Itxaroteko urteak ziren,
emakumeak erraz eskaintzen ez direnetan,
pinuak amorratzen direnetan
haizez hutsak bait dira
sustraiak finkatzeko.

Haurren begiak ez ziren
hain errugabeak jadanik
batzuk sinestarazi zigun moduan.
Suntsidura orokorra
erabat zigorgabetasunez iragartzen zuten,
geroxeago iragarpen pornografikoak
likiskeriarik haundiena
estaltzen zuen bitartean.

Ilunabar euritsuak ziren,
oinek beren jabeak
bideetako lengoaia mutuan
aurkitu zituztenetan.

Kristal konkaboek zozokeria dominatzailea
fidelki erakusten zuten;
eserita itxaroten egotea zela eta,
denborak bizitza errukigabe
irensten zuen bitartean.

Miseriaren lagunek itzalei
agur egiten zieten maitekiro,
txoriek beren aintzinako jatorria
disimulatu nahi zutenean.

Oso gutxik aitortu
nahi zuteneko zeru gorri bat zen,
gau hurbilak barbareriaren bukaera
markatzen zuenean,
eta hala ere nahitaez hil behar zutenen
dantza eta parranda ez ziren gelditzen.

Zelai zabalak ziren,
jendetzaren batzarrentzako asmatuak,
arratoiak sakailaturik, eta izurria
oroitzapen huts besterik ez zenetan.

Buruek aurkitzen zuten
berezko pentsamenduarentzako babeslekua
bakardade preziatuan.

Kantu latz, lasai eta mehatxagarrirentzako
ziren garaiak, hesturiko sorbaldak bezalako
dominatzen gaituen zoriontasuna
jasateko aproposak.